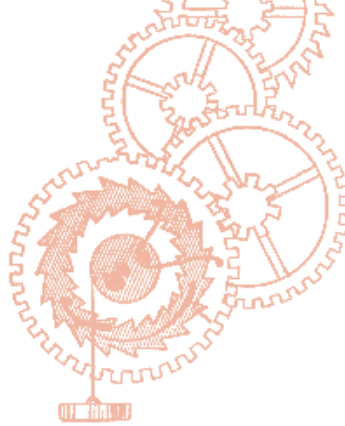

Garagardorik gabe lanik ez

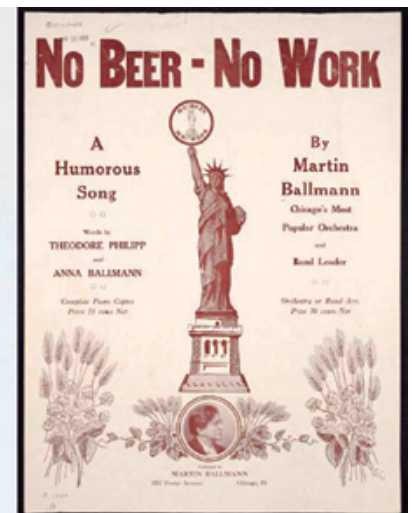

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

AEB, 1919ko ekainaren 30a. Alkoholaren gaineko Gerra Garaiko Debe-ku Legea jarri zen indarrean eta, horrenbestez, biharamunean, %1,28 baino graduazio altuagoa zuten alkohol-dun edariak saltzea galarazita zegoen herrialde osoan. Ekainak ez ditu 31 egun, baina 1919ko uztailaren lehenari "Thirsty-First" esango zioten, alegia, egarriak egon ziren lehen eguna, *thirty-first* (hogeita hamai-kagarrena) hitzarekin jokoa eginez.

18. zuzenketa, Lege Lehor ezaguna, urtebete lehenago proposatu zuen AEBetako senatuak, 1917ko azaroaren 18an. 1919ko urtarrilean 36 estatuk onartu zutenean, Konstituzioari erantsi zitzaion. Azkenik, Lege Lehorra 1920ko urtarrilaren 17an jarri zuten indarrean ofizialki. Baina ekainaren 30eko legea izan zen debekurako lehen urrats praktikoa eta, horregatik, debekuaren aurkako mugimenduak data hori izan zuen jomuga.

New Yorken eta New Jerseyen abiatu zen mugimendua, *No beer no work* (garagardorik gabe lanik ez) lelopean. Sindikatuko ordezkariak lelo hori zuten intsigniak erabiltzen hasi ziren eta esaldia izenburu zuten hiru abesti ere konposatu zituzten. Baina mugimenduaren ekin-tzarik garrantzitsuenak uztailaren lehen-nerako antolatutako greba izango zen. 1919ko neguan prentsak hazten ari zen mugimenduaren berri eman zuen. Chi-cagoko *The Evening World* egunkariak

EZKERREAN, ALKOHOLAREN DEBEKUAREN AURKAKO 'NO BEER NO WORK' KANPAINAKO INTSIGNIA. ALBOAN, IZENBURU HORREKIN KONPOSATU ZIREN HIRU KANTUETAKO BATEN PARTITURAREN AZALA.

"*No Beer No Work* mugimendua nazio osoan zabalduta" titularra hautatu zuen otsailaren 9ko alean, 200.000 sindikatu ordezkari uztailaren lehenean greba egitearen alde bozkatu zutela adierazteko. Apirilean asmo horien berri munda osoan zabalduta zegoen; Australiak *Northern Territory Times and Gazette* egunkariak hilaren 19an zioen greba egunean herrialde osoan langileek lana utziko zutela, garagardo eske. Eta Ernest Bohn Central Federal Union sindikatuko ordezkariaren hitzak jaso zituen: "Pro-

testaren indarrak Auzitegi Gorena zuzenketa Konstituzioaren kontrakoa dela deklaratzera behartuko du".

Baina protestak ez zuen indarririk izan. Uztailaren hasierako egunkarietan behintzat ez zen halakorik jaso, salbuespen bakan batzuk kenduta. Horietako batek zioen uztailaren 9an Allentown-eko (Pennsylvania) tabernariak greba egin zutela debekuaren "izugarrikeriez" ohartarazteko. Baina, bistan da, halakoak ez ziren nahikoa izan hurrengo urteetan langileen garagardo egarria asetzeko. ●

Kanario frijituak ajearen aurka

Plinio Zaharra (K.o. 23-79) erromatar idazle, historialari eta naturalistak, ajearen kontrako erremedio bitxi eta konplikatu samarrak jaso zituen *Historia Naturalis* lan mardulean, Vesubioren erupzioaren eraginez hil baino lehen. Kanario frijitua zen horietako bat: "Hartu kanarioa eta, guraize handi batzuk erabiliz, moztu burua. Egin ebaki txiki bat aza-

lean, bularrezurretik gertu. Sartu hatza eta, kontu handiz, azala kendu, luma eta guzti. Berotu olioan erruz, kea darion arte, eta frijitu txoritxoan bi minutuz. Xukatu eta gatzaz eta piperraz ondu". Ez daki-gu metodo benetan eraginkorra ote zen, edo errezeta prestatzeko buruhaustea saihesteak berak eragiten ote zuen ajearen sintomak arintzea. ●